

DYREKTOR GENERALNY
Służby Więziennej

Warszawa, dnia 5 lipca 2011 r.

BIS – 072/19/11/1637

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPEL. 2011-07-11
ZAL. NR 1405885

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku

RPO-665674/11

W odpowiedzi na pismo nr RPO-665674-VII-720.5/11/DK z dnia 8 czerwca 2011 r., w którym przedstawił Pan uwagi przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji po wizytacji w zakładach karnych i aresztach śledczych, dotyczące nieujawniania zjawiska faktycznego przeludnienia przez dyrektorów niektórych jednostek penitencjarnych, uprzejmie wyjaśniam i przedstawiam swoje stanowisko w przedmiotowej sprawie.

Poniżej przedstawiam informację o zaludnieniu oddziałów mieszkalnych w jednostkach penitencjarnych w dniu 17 czerwca 2011 r.

Zgodnie z § 2 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz.U. Nr 202, poz. 1564), zwanego dalej rozporządzeniem, z ogólnej pojemności jednostek penitencjarnych wyłącza się miejsca zakwaterowania w celach mieszkalnych znajdujących się w oddziałach szpitalnych, oddziałach i celach dla „niebezpiecznych”, celach izolacyjnych, izbach chorych, pomieszczeniach usytuowanych w domach dla matki i dziecka oraz oddziałach tymczasowego zakwaterowania skazanych.

Na dzień 17 czerwca 2011 r. faktyczna liczba miejsc zakwaterowania w oddziałach mieszkalnych wynosiła 82 154.

Pozostałe miejsca zakwaterowania, które nie są wliczane do normatywnej pojemności jednostki o której mowa w § 2 rozporządzenia to 3 624, z tego:

- izby chorych 1224,
- domy matki i dziecka 45,
- szpitale 1073,
- cele izolacyjne 329,
- oddziały tymczasowego zakwaterowania skazanych 174,
- cele i oddziały dla „niebezpiecznych” 779.

Ponadto w celu zapewnienia skazanym kodeksowej normy 3 m² nadal funkcjonuje (pomimo zaludnienia jednostek w skali kraju poniżej 100 %) 2 521 dodatkowych miejsc zakwaterowania.

Pragnę jednocześnie nadmienić, że izby chorych oraz cele w oddziałach dla „niebezpiecznych” charakteryzują się wyższym standardem niż cele w oddziałach mieszkalnych.

W dniu 17 czerwca 2011 r. faktyczne zaludnienie jednostek wynosiło 83 349 osadzonych, z tego 81 014 przebywało w celach mieszkalnych znajdujących się w oddziałach mieszkalnych (stanowiąc 98,6% pojemności tych oddziałów) oraz 2 335 w celach mieszkalnych, które nie są wliczane do normatywnej pojemności jednostek penitencjarnych. Należy podkreślić, że powyższe cele są pomieszczeniami zakwaterowania skazanych spełniającymi wszystkie wymogi celi mieszkalnej określone w *Ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy* (Dz.U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.) - zwanej dalej K.k.w. – natomiast wyłącznie tym, co odróżnia je od typowych cel mieszkalnych, jest ich przeznaczenie.

Na dzień 17 czerwca 2011 r. 236 osadzonym dyrektorzy jednostek wydali decyzję o umieszczeniu w warunkach przeludnienia, z powodu braku miejsc zakwaterowania w oddziałach mieszkalnych jak również w dodatkowych celach mieszkalnych.

Przytoczone w Pana piśmie zalecenia Centralnego Zarządu Służby Więziennej określone w pismach: BIS-401-58/09/4587 z dnia 9 października 2009 r., BIS-073/9/11/267 z dnia 1 lutego 2011 r., BP-431/01/04/1115 z dnia 11 marca 2004 r., mają na celu mobilizowanie dyrektorów jednostek penitencjarnych - poprzez nałożenie pewnych obowiązków - do podjęcia wszelkich możliwych działań w celu minimalizowania skutków przeludnienia.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku o sygn. akt SK 25/07 z dnia 26 maja 2008r. stwierdził niekonstytucyjność art. 248§1 K.k.w. Trybunał postanowił

jednocześnie odroczyć termin utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu - zezwalając tym samym dyrektorom jednostek penitencjarnych na jego stosowanie do dnia 5 grudnia 2009 r.

Tak więc z dniem 6 grudnia 2009 r. każdy osadzony, który nie ma zapewnionej ustawowej normy powierzchni w celi mieszkalnej, ma prawo żądać zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych.

W związku z powyższym, wszystkie działania Służby Więziennej, na każdym szczeblu organizacyjnym, były i nadal są podporządkowane zapewnieniu tych uprawnień, ażeby nie rodziło to skutków w postaci naruszenia praw osadzonych, a w konsekwencji roszczeń majątkowych wobec Skarbu Państwa. Nadmieniam, że z informacji będących w posiadaniu Centralnego Zarządu Służby Więziennej wynika, iż według stanu na dzień 31 maja 2011 r. toczy się 4 370 nowych spraw sądowych o odszkodowanie lub zadośćuczynienie w związku ze szkodą poniesioną z tytułu osadzenia w przeludnionej celi.

W nawiązaniu do zarzutu naruszania zasad osadzania w celi przejściowej powyżej 14 dni (art. 79b § 1 K.k.w.), uprzejmie informuję, że w incydentalnych przypadkach, potwierdził się fakt przebywania w nich osadzonych poza ustawowy termin. Badając przyczyny zaniechania przemieszczenia osadzonych po upływie 14 dni z celi przejściowej ustalono, iż było to spowodowane w głównej mierze przypadkami niemożności wykonania w terminie badań RTG, bądź chwilowym brakiem miejsca w oddziale mieszkalnym.

Podobnie, potwierdził się zarzut osadzenia w celach izolacyjnych osadzonych, wobec których nie była wykonywana kara dyscyplinarna. Fakt takiego naruszenia miał miejsce w kilku jednostkach penitencjarnych. Powyższe działanie dyrektorów jednostek penitencjarnych, miało również charakter wyjątkowy i argumentowane było potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa osobistego osadzonego. Osadzenie takiej osoby w jednoosobowej celi o wskazanym przeznaczeniu miało miejsce, kiedy w oddziale mieszkalnym nie było wolnych miejsc w celach jednoosobowych.

Opisane w Pana piśmie nieprawidłowości - stwierdzone w 3 jednostkach penitencjarnych - potwierdziły się również w kilku innych jednostkach penitencjarnych. Wskazane nieprawidłowości zostaną wyeliminowane, wraz z

pozyskaniem dodatkowych miejsc w celach mieszkalnych.

W celu wykonania Pana zaleceń zawartych w przedmiotowym piśmie, niezwłocznie dokonano oceny zjawiska we wszystkich jednostkach penitencjarnych oraz wskazano osobom odpowiedzialnym sposób rozwiązania problemu.

Reasumując, należy podkreślić, że wszystkie dotychczasowe działania Służby Więziennej mają jeden podstawowy cel, jakim jest zapewnienie każdemu osadzonemu ustawowego prawa do 3 m² powierzchni mieszkalnej w celi.

Jednocześnie zapewniam, że opisane przez Pana zjawiska będą przedmiotem systematycznego monitoringu ze strony Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

Przedstawiony przez Pana problem zostanie omówiony na najbliższych odprawach służbowych z dyrektorami okręgowymi Służby Więziennej oraz dyrektorami jednostek podstawowych.

Należy również stwierdzić, iż wszystkie prezentowane statystyki odpowiadają stanowi faktycznemu. Należą do nich, zarówno opracowywana w cyklu tygodniowym „Informacja o zaludnieniu oddziałów mieszkalnych w jednostkach penitencjarnych” przedstawiająca dane dotyczące zaludnienia tylko oddziałów mieszkalnych jednostek penitencjarnych (dostępna na stronie <http://sw.gov.pl/pl/o-sluzbie-wieziennej/statystyka/statystyka-biezaca>), jak również informacja zawarta w sprawozdaniach miesięcznych (dostępna na stronie <http://sw.gov.pl/pl/o-sluzbie-wieziennej/statystyka/statystyka-miesieczna>), w której podawana jest całkowita liczba osób pozbawionych wolności przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych.

paszki

gen. Jacek Włodarski

do wiadomości

Pan Krzysztof Kwiatkowski - Minister Sprawiedliwości,
Pan Stanisław Chmielewski - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości